

Vindplaats

De Bult Vogelhorst

Gemeente Almere

Erfgoedhuis
Almere

Toen en nu

Vindplaats De Bult

Wist u dat u in de buurt woont van een archeologische vindplaats? Een paar meter onder de bodem van de Zuiderzee ligt een rijk bodemarchief met onder andere vondsten van vuurstenen werktuigen en resten van prehistorische nederzettingen. Deze vondsten dateren uit de Midden Steentijd, tussen 8.800-5.000 voor Christus. De zeespiegel was toen tientallen meters lager dan nu.

De archeologische resten zijn gevonden op een omvangrijke dekzandrug. Vandaar dat de vindplaats tegenwoordig 'De Bult' heet. Omdat het terrein archeologisch zeer waardevol is, heeft de provincie De Bult opgenomen in de zogenaamde top-10 vindplaatsen van Flevoland. Het is tegenwoordig ingericht als park met een inrichting die verwijst naar de archeologische betekenis van het terrein.

In deze brochure leest u meer over:

- Informatie over de geschiedenis van Almere en het gebied
- Vondsten vindplaats De Bult
- Archeologische vindplaatsen
- Erfgoedhuis Almere

Almere en haar geschiedenis

Almere is gebouwd op de bodem van het voormalige IJsselmeer. Voor veel mensen is het een verrassing dat ook hier archeologische voorwerpen in de bodem zitten, die zelfs nog dateren van voor de tijd van De Zuiderzee. In Almere vinden we de meeste voorwerpen uit drie verschillende perioden:

- de Steentijd: 8.000-4.000 voor Christus
- de tijd van de Zuiderzee (scheepwrakken): Middeleeuwen tot circa 1900
- de tijd van de Tweede Wereldoorlog: 1940-1945

Het bekendst zijn waarschijnlijk de schepen die lang geleden op de Zuiderzee zijn vergaan. Bij het droogvallen van de IJsselmeerpolders kwamen deze vaak goed bewaarde wrakken aan het licht. Ook binnen het grondgebied van Almere zijn er verschillende exemplaren gevonden. Deze scheepswrakken dateren van de Middeleeuwen tot circa 1900.

Leerdrogerij (Kelvin Wilson).

Minder bekend zijn de sporen uit de midden- en nieuwe steentijd (mesolithicum en neolithicum) na de IJstijd. Die dateren uit de periode 8.000 – 4.000 voor Christus en zijn achtergelaten door de bewoners. Het gebied was alleen gedurende die periode bewoonbaar: daarvoor was het te koud en daarna te nat. De sporen kunnen bestaan uit verkleuringen in de grond waar ooit hutten hebben gestaan of waar haardplaatsen waren. Ook kunnen stenen gereedschappen bewaard zijn gebleven of bijvoorbeeld houten fuiken en kano's

Ook de Tweede Wereldoorlog heeft sporen achtergelaten in onze bodem, ook al bestonden de polder en de stad Almere toen nog niet. In 2020 heeft de gemeente met Defensie nog het vliegtuigwrak van de Short Stirling BK716 geborgen uit het Markermeer.

Vindplaats De Bult

Bij u in Vogelhorst ligt vindplaats De Bult. Deze vindplaats is in 2002-2003 ontdekt tijdens systematisch archeologisch booronderzoek voorafgaand aan de bouw van de wijk. Er zijn vuurstenen werktuigen, bewerkt natuursteen en verkoelde hazelnootdoppen gevonden. De vondsten zijn afkomstig uit de toplaag van het prehistorische landschap, dat nu veilig beschermd ligt onder enkele meters veen en oude zeeklei. Landschappelijk gezien ligt de vindplaats op een omvangrijke dekzandrug die een paar meter uitsteekt boven zijn omgeving. Vandaar de naam De Bult. De Bult was gedurende een paar duizend jaar een prominente plek in het landschap.

Na de laatste IJstijd vestigden zich de eerste mensen. Dit is de periode van het mesolithicum (8.800-5.000 v. Chr.) die we ook kennen als de middensteentijd. De mensen waren jagers en verzamelaars die in groepen van ongeveer 10 tot 20 personen leefden. Ze hadden nog geen vaste woonplaats maar trokken rond en woonden in simpele hutten. Afhankelijk van het seizoen vestigden zij zich op plekken waar op dat moment voldoende voedsel beschikbaar was.

Opgraving pijlpunten en etensresten

In 2003 is een kleine opgraving uitgevoerd. Daar zijn sterke aanwijzingen gevonden dat kapotte pijlpunten ter plaatse werden vervangen of gerepareerd. Dit blijkt uit bewerkingsafval dat is aangetroffen.

Bijzonder is de vondst van 26 zogenaamde micro-driehoeken. Dat zijn zeer kleine vuurstenen (pijl-)punten met een omvang tussen de 4 en 19 millimeter. Micro-driehoeken werden gebruikt vanaf circa 6.700 v. Chr. Ze zijn relatief zeldzaam en vooral bekend uit Noord-Nederland. Micro-driehoeken konden worden gebruikt als pijlpunt of als harpoen wanneer je ze op een rij in een stuk hout of gewei zet. Naast pijlpunten zijn ook voedselresten gevonden van verbrande of gerookte vissen. Uit de samenstelling van de vissoorten heeft men kunnen vaststellen dat de vissen gevangen zijn in de zomermaanden van april tot oktober.

In 2013 is nog een aanvullend onderzoek uitgevoerd op De Bult. Hierbij zijn verschillende nieuwe onderzoekstechnieken toegepast zoals de inzet van grondradar en magnetometer-onderzoek. Ook is uitgebreid geëxperimenteerd met nieuwe 3D-technieken. De resultaten zijn gepubliceerd in het boek *Afgedekt verleden, Opsporing, waardering en selectie van prehistorische archeologische vindplaatsen in Flevoland*.

Aanleggen testputten.

*Vuurstenen met hars
gemonteerd op een harpoen
(Kelvin Wilson).*

Kunstwerk en informatiebord

Erfgoedmarker met kunstwerk door Iris Le Rütte.

Op de erfgoedmarkers staat informatie over de vindplaats. De marker wordt bekroond door een kunstwerk van Iris Le Rütte die (in het kader van het cultuurconvenant met provincie en rijk in opdracht van de gemeente Almere) speciaal is ontworpen als herkenningsteken voor steentijdvindplaatsen in Almere. Het beeldmerk stelt drie gestapelde mensfiguren voor, die oprijzen uit de grond. Zij staan voor de gelaagdheid van de vindplaats: generatie op generatie heeft hier gewoond en geleefd, 'wij staan op de schouders van onze voorouders'. De sokkel kan gezien worden als de boring die gebruikt is om de vindplaats te ontdekken. De onderste figuur duikt de grond in; hij staat symbool voor de archeoloog. De bovenste persoon steekt euforisch zijn handen omhoog, alsof hij wil zeggen: 'Kijk, hier hebben we iets gevonden' en 'Hier moet je zijn'. Tot slot drukken de mensfiguren met elkaar samenwerking en 'het zoeken van evenwicht' uit. Het beeld zal u als eerste kunstwerk in het park De Bult welkom heten. Op de marker vindt u verder een mooie prent door archeologisch illustrator Kelvin Wilson die illustreert hoe het leven er toentertijd wellicht heeft uitgezien.

Archeologische vindplaatsen in Almere

In heel Europa geldt het Verdrag van Malta: voordat er op een stuk land gebouwd wordt, moet archeologisch onderzoek gedaan worden op kosten van de initiatiefnemer. Almere is een jonge stad, en veel gebieden zijn nog niet bebouwd. Om deze reden is archeologisch onderzoek in Almere erg actueel. De gemeente geeft er de voorkeur aan de resten in de grond te bewaren voor technisch geavanceerder (en goedkoper) onderzoek door toekomstige generaties.

Inrichtingsplan van De Bult door Christiaan Pfeiffer (2010).

In onze stad worden de meest waardevolle vindplaatsen beschermd door ze ruimtelijk in te passen, maar vele zijn nog niet ingericht of herkenbaar voor publiek. Dat vinden we wel belangrijk, want het geeft meer karakter aan een nieuw woongebied, en laat zien dat Almere géén “stad zonder geschiedenis” is. Deze locaties richten we daarom, wanneer er omwonenden zijn, samen met buurtbewoners in tot een beleefbare plek van de geschiedenis. Het worden unieke stukjes ‘wildernis’ midden in onze gebouwde stad, waar het archeologische verhaal van de locatie verteld wordt. Zo kan iedereen meegenieten van de beschermde vindplaatsen.

Er zijn al verschillende vindplaatsen ingericht, en tijdens de bouw van nieuwe woonwijken komen er nieuwe ingerichte vindplaatsen bij. Kijk voor een actueel overzicht op almere.nl/archeologie.

Christiaan Pfeiffer DSO S&L
ideeënscets archeologische vindplaats De Bult
OKTOBER 2010

Erfgoedhuis Almere

De gemeente Almere beheert de archeologische vindplaatsen. Daarnaast willen we de inwoners van Almere bewustmaken van het erfgoed om hen heen. Om deze reden is het Erfgoedhuis Almere er. Het Erfgoedhuis organiseert lezingen, activiteiten en educatieve programma's. Dit doen wij fysiek in het Erfgoedhuis in Almere Buiten én door de hele stad bij scholen en tijdens evenementen.

Erfgoedhuis Almere is dé plek waar u alles te weten komt over de ontstaansgeschiedenis van Almere. Hier vertellen wij over het leven in de prehistorie, de schepen die op de Zuiderzee voeren en natuurlijk ook alles over het ontstaan en de ontwikkeling van de stad Almere met haar bijzondere en experimentele gebouwen. Het cultureel erfgoed van de stad staat centraal.

Erfgoedhuis Almere is een initiatief van de gemeente Almere.

Praktisch

Erfgoedhuis Almere
Baltimoreplein 112
1334 KA Almere Buiten

erfgoed@almere.nl

Links voor meer informatie

- almere.nl/erfgoedhuis
- facebook.nl/erfgoedhuisalmere
- twitter.nl/erfgoed_almere
- instagram.nl/erfgoedhuis_almere
- kelvinwilson.com

Colofon

Deze brochure is een uitgave van de gemeente Almere en Erfgoedhuis en is samengesteld in overleg met Belangenvereniging Almere-Hout

Tekst & redactie: gemeente Almere
Foto's: gemeente Almere, Google Maps
Vormgeving: gemeente Almere/
PubMarket
Druk: gemeente Almere

Gemeente Almere
Stadhuisplein 1
1315 HR Almere

Almere, juni 2023

Voor vragen of opmerkingen over de inhoud van deze brochure kunt u mailen naar erfgoed@almere.nl

Gemeente Almere

Erfgoedhuis
Almere